Nr. 9 Sibiiu, Marţi, 24 Ianuariu (5 Februariu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 23 Ianuariu 1895.

Constituirea partidului poporal, programul lui, reprodus şi de noi în nrul ultim şi păşirea lui energică pe arena luptelor politice, au pus pe gânduri tóte partidele politice, ce esistă aḑi în ţară.

Guvernele „liberale“ de până aci şi în special guvernul din urmă au creat prin politica lor nefastă o situaţiune atât de precariă, aprópe nesuportabilă, încât acum chiar magiarii cu judecată mai seriósă vĕd, că lucrurile, în direcţiunea apucată duc spre prăpastie şi trebuie oprite în calea lor rea şi desastrósă.

Acésta împrejurare a dat nascere partidului poporal, care stă pe basa pactului dela 1867 şi din numirea sa a lăsat la o parte atributul de „catolic“, voind prin acésta a arĕta, că ca partid politic nu e numai catolic, nu e esclusivist.

Ansă mai deaprópe la nascerea şi constituirea lui a dat nefericita politică bisericéscă a guvernului; acésta sĕ şi accentuéză în primele puncte ale programului, dar afară de acésta partidul va lupta şi pentru sanarea altor rele, cari s'au încuibat la noi, precum miseriile agricole şi ale micei industrii, urmarea cărora este mişcarea socialistă din Ungaria, apoi miseriile de pe terenul administrativ şi electorale şi în fine cestiunea naţionalităţilor, despre cari tóte partidele de până acum numai vorbe late şi inflate ne-au spus, fără de-a cerca îmbunătăţirea lor prin fapte, ér' în special în cestiunea de naţionalitate denegând până în timpul recent, chiar şi esistenţa acestei cestiuni.

Partidul poporal apelóză la popor, ca sĕ-şi apere religiunea atacată prin politica bisericéscă, dar totodată sĕ adreséză la economii şi industriaşii mici şi în genere la massele mari ale proletarismului, puindu-le în prospect apĕrarea intereselor lor vitale faţă de marii capitalişti, cari favorisaţi de stat, i-au aservit în parte Apoi îşi aduce aminte şi de naţionalităţi, promiţând luarea în considerare a pretensiunilor acestora „întru cât ele pot sĕ sĕ unéscă cu unitatea şi caracterul naţional al statului magiar“, o frasă stereotipă, cunoscută, am puté ḑice aprópe tocită, de care s'au folosit şi alţi politiciani magiari până acum.

Că óre partidul poporal îşi va împlini în fapt tóte acestĕ promisiuni, viitorul ne va arăta Accentuarea acestora şi păşirea lui energică însĕ, precum am amintit mai sus, dau mult de cugetat politicianilor de tóte nuanţele Acésta se vede din tonul şi apreţierile foilor de partid. Una însĕ sĕ observă şi aici, ca şi în cestiunea de naţionalitate, că de-o parte foile judecă pătimaş şi cu preocupaţiune noul partid, care după programul lui are o direcţie mai sănĕtósă, ca partidele de până acum, ér de altă parte o neorientare le stăpânesce. Foile guvernamentale, în frunte cu „P. Lloyd“ iau în bajocură partidul. Kossuth Fer. în „Egyettértés“ sĕ esprimă între altele astfel:

„Ţinta unică a nouei partide este a pune afară din vigóre legile bisericesci politice. Partea aceea a programului ei, care nu se referesce la politica bisericéscă, nu e decât unéltă în mâna alcătuitorilor partidei“...

Ér apoi spune poporului, că afară de acésta tot ce are în program partidul nou spre binele poporului, îl are şi partidul independist.

„Magy. Hirl.“ scrie:

„Partida poporală conchetéză cu tóte confesiunile, şi de aceea scóte cuvêntul „catolic“ din numele ei... C'un cuvênt, consciinţa partidei poporale e lacsă şi nu e alegătóre în mijlóce. Aliandu-se cu Roma, Viena şi Bucurescii pornesce a cuceri Ungaria şi vrea sĕ susţină domnia feudală că puterea poporului“ — şi nu vede altă scăpare, decât fusiunea partidei liberale şi apponyiste, ḑicênd:

„Pericolul ce-l cuprinde în sine alcătuirea şi desfăşurarea stindardului partidei poporale, ne arată unicul mod prin care am puté sĕ i tăiem triumful: partida „liberală“ şi cea „naţională“ trebuie sĕ fusioneze“.

Faţă de aceste „Vaterland“ din Viena, apreţiând în mod mai serios noul partid, ḑice intre altele:

„Din alegerile cele nóuĕ partidul poporal va ieşi cel puţin cu 60 până 70 de deputaţi, ori ce violenţă, corumpere şi vênḑare se va pune în mişcare. Insĕ lucrurile pot se ia altă formă pe lângă o înţelegere şi bunăvóinţă cât de mică pentru momentositatea partidului poporal. avênd unanimul sprigin al episcopatului şi al casei magnaţilor. Incă şi mai imposant şi mai hotărît ar trebui sĕ fie efectul binefăcĕtor al partidului poporal, dacă naţionalităţile vor desvolta o acţiune de ajutoriu cu minte şi cu tact“.

Naţionalităţile şi în special românii nu pot sĕ dea ajutor, până când pretensiunile lor nu vor fi garantate precis şi împlinite de fapt. Cu promisiuni bine sunătóre poporul român nu mai póte fi sedus.

Revista politică.

Un motiv ponderos al demisionării lui Wekerle sĕ pare a sĕ desvĕli prin ḑiarul „Hazánk“, care susţine cu tótă siguritatea că la demisionare a contribuit şi un contract până acum necunoscut, încheiat între Wekerle şi Kossuth Fer. în privinţa cumpĕrării archivei tatălui acestuia. Anume în budgetul ministrului de culte se află la numĕrul 22 următoriul titlu: prima rată de 20.000 fl. pentru întregirea secţiunei de archive a museului naţional. Motivarea acestei posiţiuni din budget ne spune, că ministrul a aflat archivul museului naţional de fórte negligat, din care motiv şi-a pus de gând înavuţirea acestuia în mod corespunḑĕtoriu din budgetul statului.

„Hazánk“ susţine că suma de 20.000 fl. din acéstă posiţiune nu este alt ceva decât prima rată din cei 100.000 fl, cu cari a cumpĕrat Wekerle archivul lui Ludovic Kossuth pentru museul naţional, şi care sumă s'a obligat ministrul a o plăti în rate în decurs de 5 ani. Acéstă sumă a causat nemijlocit şi căderea cabinetului Wekerle Guvernul n'are dreptul sĕ facă investiţiuni peste 25.000 fl. fără scirea prealabilă a regelui. Wekerle fiind-că a şciut, că s'ar provoca la coróná multă nemulţumire prin comunicarea acestei propuneri a împărţit suma de 100.000 fl. în 5 rate de câte 20.000 fi şi a dispus, că ministrul de culte Eötvös sĕ iee în budget prima rată sub titlul mai sus indicat Coróna însĕ a aflat despre lucru şi cu data de 19 Decembre a pensionat pe directorul museului naţional Pulszky Ferencz, în 23 Decembre a primit demisiunea lui Wekerle, după aceea a devenit Bánffy ministru-president, şi precum e cunoscut nici n'a îmbiat lui Eötvös resoltul de culte, şi în fine a absolvat pe secretariul de stat din minist. de culte.

Semi-oficiósele guvernului caută sĕ desmintă acéstă descoperire, dar chiar tecstul încurcat al desminţirilor adeveresce cele susţinute de „Hazank“.

* * *

In România preocupă spiritele proiectul legii despre esploatarea minelor, al cărui autor e ministrul Carp.

Contorm acestui proiect sĕ dă drept şi streinilor de-a esploata minele şi respective a devení proprietari de mine.

Liberalii din opositie, dimpreună cu disidenţii partidului conservator au început o agitaţie febrilă contra acestui proiect de lege al lui Carp, pe motivul, că el este în contrarietate cu dispositiile constituţiei, deórece constituţia spune, că streinii nu pot avea proprietăţi imobile în România, ér' minele sunt proprietăţi imobile. In cestiunea acésta nici ministrii nu sunt toţi de acord şi astfel proiectul a fost supus unor modificări din partea guvernului, în înţelegere cu preşedinţii senatului şi camerei.

Iată principatele modificări introduse de guvern. în acest proiect de lege:

1. Concesiunea nu va avea caracter de perpetuitate, ci va fi mar-

---

FOIŢA

Necesitatea şi folósele înfiinţării asilelor de copii pentru noi românii.

Disertaţiune, ţinută în anul trecut în Dobra, la adunarea reun. înv. de *Const Baicu*, înv. dirig. în Orĕştie.

Inainte de tóte îmi permit a desvolta noţiunea asilelor, apoi grupul de copii obligaţi a cerceta aceste asile, mai departe împregiurările cari au forţat omenimea pentru infiinţarea lor, şi în fine necesitatea şi folósele înfiinţării lor pentru omenime în general şi pentru noi românii în special.

Sub numirea de asile de copii, scóle Froebeliane, grădini de copii etc. sunt a se înţelege acele institute de educaţiune, cari sunt cercetate de copii şi copilele dela 3—6 ani. In aceste institute sunt a li se da copiilor ocupaţiuni în proporţie cu stadiul desvoltării lor fisice şi intelectuale, avênd de scop a-i pregăti pentru învĕţământul din scóle cuotidiane

Sub copii obligaţi a cerceta aceste asile, înţelegem noi grupa acea a fiinţei omenesci, cari trecênd preste etatea suptului, deşi s'au desfăcut de cătră pieptul iubit al mamei, sunt totuşi în totala lor fiinţă cu mult prea nedesvoltaţi, prea debili, de cât sĕ nu fie avisaţi la îngrijirea cu scop a părinţilor sau a altor ómeni deplin desvoltaţi, cari sĕ-i apere de neajunsuri, de rele şi de alte pericle la cari sunt ḑilnic espuşi.

Dacă medităm puţin asupra cursului desvoltărei omenesci şi îl controlăm, vedem, că fiinţa omenéscă, deşi este coróna operei creatorului, deşi este minunea minunilor prin regulata, frumósa şi fina compositie a trupului şi a părţilor lui, prin darul vorbirei, prin puterea de a cugeta şi precugeta, dar cu deosebire prin nemuritoriul sĕu suflet cu care întrece şi este cu mult mai perfecţionat şi mai aprópe de ziditorul sĕu decât tóte celelalte viĕţăţi ale pământului, totuşi în asemĕnare cu aceste, în primul period al vieţei sale aici pe pământ, este făptura cea mai amarîtă, cea mai neputinciósă.

Puiul de găină, de esemplu, îndată după ce ese din gheocia oului, alérgă vesel şi culege cu dibăcie nutremêntul aruncat pe séma lui, tot asemenea fluturele şi fiinţele cele mai mici ale naturei, în proporţiune cu omul după cum am ḑis mai sus, în timp scurt ajung acel grad al desvoltărei, în care despărţite de cătră părinţi singure, prin instinctul natural propriu lor sunt capabile a se îngriji pentru susţinerea vieţei lor mai departe.

Numai fiinţa omenéscă este atât de neputinciósă şi desvoltarea fisică a ei sĕ intêmplă atât de încet, încât fără ajutorul şi îngrijirea altora inomis ar trebui sĕ péra.

Dacă studiăm mai departe legile desvoltărei naturale, venim la conclusiunea că, cu cât o fiinţă este mai simplă, mai imperfectă, cu atât sĕ desvóltă mai iute, şi cu atât are putere de viéţă şi de resistinţă mai mare (de aci sĕ şi esplică vitalitatea şi înmulţirea în mod aşa considerabil a fiinţelor inferióre), şi întórs, cu cât atare faptură se afiă în gradul cel mai înalt al perfecţiunei, cu atât sĕ desvóltă mai încet, cu atât are o construcţiune mai debilă şi cu atât îi este véţa mai espusă la pericle. Acésta lege naturală sĕ aplică fórte bine şi la periodul prim al vieţei omenesci.

Construcţia corpului omenesc în cei dintâiu 6 ani ai vieţei sale este atât de filigrană încât nu este în stare a da piept, a sĕ opune, a invinge influinţele stricăcióse, cari ḑilnic pas de paş atentéză la nimicirea ei. De aici sĕ şi esplică necesitatea de a atârna dela alte fiinţe deplin desvoltate şi educate, cari sĕ o apere de mórte sigură. Pentru că lipsei de îngrigire suficientă este a sĕ atribui icóna cea tristă şi întunecată a mulţimei casurilor de mórte între copii dela 2—6 ani.

Dacă urmărim cu atenţiune statistica casurilor de mórte la noi românii cu deosebire, vedem, că preste jumĕtate din numĕrul total al nostru per, mor înainte de a împlini al şeselea an al vieţei. Şi acésta este o perdere ireparabilă, atât pentru noi românii, cât şi pentru omenime preste tot, de óre-ce viéţa omenimei preste tot, dar mai cu sémă sórtea viitoriului nostru a românilor este depusă în aceste inimi fragede. Chiar se ne abatem dela regula acea, că tóte fiinţa omenéscă lăsată de Dḑeu, este chemată a trăì şi a se fericì şi prin ea a fericì şi pe alţii, — şi dela acea, că fiecare om îşi are rolul sĕu în societatea cea mare a omenimei, cu tóte aceste în speţial fiecare viéţă omenéscă este de mare însemnătate, atât pentru singuraticele familii, cât şi mai vêrtos pentru societatea omenéscă în genere. Pentru că în fiecare fiinţă omenéscă este depusă bucuria, fericirea şi viitorul posteri-

ginită la un număr de ani, care în nici un cas nu va trece peste 75.

2. Concesionarul va da 6% din câştigul net, adică 4% proprietariului şi 2% statului.

3. Suprafaţa necesară esploataţiunei va fi plătită sub forma unei redevanţe anuale, care va representa valórea îndoită a rentei în casul când s'ar întrebuinţa pentru creare de stabilimente industriale, şi întreită în casul când s'ar sonda pentru esploatare.

Mai sunt câte-va alte modificări de amănunt, dar care n'au nici o însemnătate.

Proiectul astfel modificat se discută în secţiunile senatului. Liberalii continuă cu agitaţia contra lui. Duminecă au arangiat meetinguri in acest scop. Cestiunea póte se ducă la crisă de minister, de órece. în cas dacă proiectul nici cu modificările introduse nu se va vota, membrii junimişti ai cabinetului: Carp, Marghiloman şi Ghermani îşi vor da demisia.

* * *

Cu privire la cabinetul Ribot se scriu următórele:

Dece dile au durat trătările pentru formarea ministeriului frances, pentru că greutăţile ce a întêmpinat d. Felix Faure au fost aprópe enorme. Nu trebuia se se înghebeze numai o listă ministerială ci trebuia se se găséscă şi un program, care se dea cel puţin nădejdea că va strînge în jurul său o majoritate dispusă a vota budgetele.

D. Faur a fost ales de moderaţii din cameră şi senat, totuşi a credut de a se datorie se se orienteze întâiu după votul, care a resturnat ministerul Dupuy. Se scie că acesta a căduţ în urma unei uniri a republicanilor progresişti, radicali şi socialisti. Acésta spunea lămurit că nu mai esistă o majoritate omogenă din elemente moderate. Preşedintele republicei a trebuit deci se facă radicalilor o parte importantă în conducerea guvernului şi se reia principiul concentrării, al cărui representat vědit este d. Léon Bourgeois. Acesta fu deci chemat se constitue cabinetul şi radicalii avură ocazia se pue mâna pe puterea politică a Franciei.

Atunci se întêmplă ceva ciudat Radicalii nu au fost în stare se formeze un minister, mai cu samă din causă că de o parte moderaţii nu voiră se admită o concentrare decât cu mare silă şi pentru că de altă parte grupurilé radicale făceau faţă cu d. Bourgeois pretenţiunile cele mai înaintate, imposibil de îndeplinit. Patru dile părea că d. Bourgeois va fi stăpânul Franţei, dar în curênd vědu că tóte combinaţiunile sale erau greşite şi că atât pentru concentrare cât şi pentru un program oportunist nu se putea găsi majoritatea trebuinciósă.

In faţa acestei situaţiuni, preşedintele republicei trebui se facă un pas neuzitat în crise ministeriale. De obiceiu ministerul se forméză dintr'o maioritate desemnată de votul din urmă. De astă dată tóte încercările de a compune un cabinet din majoritatea acésta au remas zadarnice şi a fost deci nevoe se se constitue un minister, care se aibă datoria de a strînge mai târdiu în juru-i o maioritate parlamentară.

Nu este întêmplător faptul chemărei d-lui Ribot. După opiniunea sa personală, d. Ribot este unul din membrii cei mai moderaţi ai partidului republican, alegerea făcută de presedintele dovedesce intenţiunea sa de a satisface pe radicali, cu tot fiascul lor din urmă. D. Ribot e agreat de radicali pentru dóue motive: pentru eă a fost tot d'auna un adversar al lui Gambetta şi pentru că nu e oportunist. Şi radicalii nu urăsc pe nimeni mai mult de cât pe vechii amici şi adepţi ai lui Gambetta.

Prin alegerea d-lui Ribot, d. Felix Faure, care a fost şi el Gambettist, dovedeşte că vrea se linistéscă pe radicali. In trecutul d-lui Ribot esistă şi un alt moment, care'l face plăcut radicalilor. Acum el este pentru a patra óră ministru şi pentru a treia óră prim-ministru; şi el n'a respins nici-odată colaboraţia radicalilor. In cele dóue cabinete precedente, conduse de dl Ribot tocmai d. Leon Bourgeois a fost ministru, o dată la departamentul instrucţiunei publice, a dóua óră la acela al iustiţiei.

D. Ribot nu a luat nici un radical de frunte în cabinet ci l'a compus în parte chiar din membri ai centrului stâng; totuşi primul-ministru a 'ntins un deget, cu să nu dicem mâna, partidului radical, predând portofoliul coloniilor d-lui Chautemps, un radical de nuanţă aprópe socialistă, şi acésta dovedesce că d. Ribot vrea se continue politica veche şi se guverneze cel puţin cu o toleranţă óre-care din partea radicalilor.

Cât de mult ţine la acésta s'a vědut şi în voturile primei şedinţe a camerei, în care guvernul nu s'a opus cererei de amnistie, care pune în libertate pe deputaţii Gérault Richard şi Carnaud, acordă d lor Rochefort şi Dillon libertatea de a reveni în Franţa, anuléză escludarea pronunţată contra deputaţilor Jaurés şi Rouanet şi ridică pedepsele disciplinare aplicate unor membri ai clerului.

* * *

Cu privire la resboiul Japonez-chinez agenţei Reuter i-se raportéză din Iocohama, că parlamentarii Chinei pentru încheerea păcei au sosit în Cobe de unde în aceeaşi di după amédi au plecat spre Hiroshima, însoţiţi de Fostor. Consilieriul Wo, întrebat despre propositiunile de pace pe cari parlamentarii chinezi le vor face Japanului a respuns, că în faţa nefericitei situaţiuni a Chinei se póte uşor presupune conţinutul lor.

O telegramă dto 28 a curentei trimisă de generalul Nodzu la Hiroshima, spune că chinezi au ocupat în apropiere de Ying Cao posiţiuni întărite. Călăreţii japonezi trimişi la spionagiu, n'au putut pătrunde mai departe de Lao Peng. Inimicul şi-a aruncat înainte întréga linie.

Scirile cele mai nóue sosite la Londra anunţă, că iaponesii după o luptă aprigă de dóue dile au ocupat importanta fortăréţă chinesă, Wei Hai-Wei. Prin acésta iaponesii 'şi-au ajuns scopul triplu, care a fost: ocuparea teritoriului chines, mărginaş cu Corea şi ocuparea Port Arthurului şi Wei-Hai-Wei. Aceste sucese iaponesii le-au ajuns în timp relativ scurt şi acésta arată superioritatea lor faţă de chinesi. Chinesii sunt acum neajutoraţi şi iaponesii pot opera după plac din punctele ocupate. Golful Pecili, este în posesiunea lor şi acum pot pleca deplin asiguraţi spre Peking, dacă pertractările de pace nu vor duce la resultat. In luptele din jurul fortului Wei-Hai-Wei au căduţ dóue mii de chinesi.

Statul nostru preoţesc în armată.

Publicându-se acum de curênd concurs pentru un post de capelan militar rom. gr.-or. la armată, — devenit vacant prin pensionare — credem a fi de interes pentru cetitorii fóiei nóstre a reproduce vorbirea dlui Dr. Ios. Gall ţinută în ultima sesiune a delegaţiunilor, privitóre la cestiunea statului preoţesc gr.-or. în armată:

Iosif Gall: On. comisiune regnicolară! In urma obligămêntului militar general ajungênd în óste militari de tóte confesiunile în numer mai mare, a fost de lipsă şi reorganisarea autorităţii bisericesci. Organisarea acésta s'a şi făcut la 1842 şi la tot casul acesta este un progres faţă cu timpurile de mai nainte, dar are totuşi unele scăderi pe cari îmi iau voie a le marca. Membrul comisiunii dl Al. Hegedűs a amintit deja în şedinţa subcomisiunii militare, că acésta organisaţie nu corespunde posiţiunii de drept public a protestanţilor, mai cu samă dacă mi aduc bine aminte în direcţiunea, că pentru ei nu este sistemisată autonomia bisericéscă militară superióră. Acésta îmi iau voia se o amintesc şi cu privire la greco-orientali, anume suprema autoritate bisericéscă militară este aşa numitul vicariat castrens apostolic şi acest vicariat conform art. IV se compune numai din catolici.

„Das apostolische Feldvicariat in Wien welchern der apostolische Feldvicar vorsteht ist die oberste Militärgeistliche Behörde".*) ér ce privesce singuraticele comande militare, în reşedinţa fiecărei comande este câte un preot, chemarea căruia conform art. VI este următórea:

„Der Militärpfarrer ist in allen Militär administrativen Kirchenangelegenheiten Hilfsorgan Referent des Militär Teritorial Comandanten".**)

Toţi acestia numai catolici pot fi. Pentru gr.-or. sunt sistemisate nóue — unul lipsesce — posturi de capelani; autoritate bisericéscă militară superióră nu este, deşi este de lipsă, din causă ca acésta autoritate superióră se împartă cercul de activitate între singuratici, pe acestia se-i controleze, se-i califice şi în general se dea mână de ajutor autorităţilor militare superióre la pregătirea îndrumărilor necesare.

Causa că acésta organisaţie, precum e la catolici, la necatolici nu s'a introdus pe deplin, este probabil aceea, că ea este împreunată cu multe spese şi în fine nici nu este de lipsă a aplica câte un preot gr.-or. pe teritoriul fie-cărei comande, ci numai acolo unde d. e. se află şi dintre gr.-or. un numer mai mare de soldaţi. De aceea şi rugarea mea este, că onor. domn ministru de resbel se binevoiască a revidia acest regulament de organisare, a fi cu considerare şi la posiţia de drept public a gr..orientalilor şi dacă acésta, din considerare de-a cruţa cheltuielile, altcum nu se póte, cel puţin se se creeze câte-va posturi de preoţi militari şi o autoritate bisericéscă superióră la ministeriul de resbel, la care, după-ce gr.-orientalii sunt impărţiţi în dóue metropolii, anume în metropolia română şi sêrbă, ar fi de făcut dóue despărţeminte.

Mai departe îmi iau voia a atrage atenţiunea onor. d. ministru asupra împrejurării că după cum ne arată esperienţa de tóte dilele, cei nóue capelani sunt prea puţini pentru feciorii, cari aparţin acestei confesiuni Acésta au constatat-o congresele bisericesci respective; în privinţa acésta mai bine póte fi orientat însuşi dl ministru de resbel, avênd la disposiţie datele, din care se vede, că la care regiment se află feciori în numer mai mare aparţinetori unei sau altei confesiuni.

Eu numai asupra acelei impregiurări îmi iau voia a atrage atenţia dlui ministru, că sporirea e de lipsă; cât se fie acésta, atârnă natural dela proporţiunea numerică a soldaţilor şi dela dislocarea trupelor. Mai departe se mai observă o scădere, anume, că cele 9 posturi sistemisate, nu sunt ocupate, anume un post e vacant şi după cum sunt eu informat, în urma acesteia instrucţia elevilor, a puterilor gr.-or., sufere lipsă, fiind că

*) Vicariatul castrens apostolic în Viena, în fruntea căruia se află vicariul castrens apostolic, este autoritatea bisericéscă militară supremă.

**) Preotul militariu este organul ajutător, referent al comandantului militar teritorial în tóte afacerile militare administrative-bisericesci.

---

tăţei. In fiecare copil zace speranţa şi fala unei familii, şi în toţi copii zace speranţa, viitorul şi fala naţiunei din care fac parte. Se întêmplă însă, ca unii copii se pórte în siné atari însuşiri, prin care atât loruşi cât şi familiei, precum şi societăţei omenesci îi aduc numai nefericiri şi dile negre. Dar este sciut şi acea, că copilul în cei dintâiu 6 ani ai vieţei sale este ca un aluat, ca o bucată de céră din care un măestru dibaciu, póte face feliurite figuri. Astfel dar direcţiunea în care au a se desvolta aceste însuşiri, numai dela educaţiune atârnă, care are să incépă încă de pe când se află copilul în légăn. Pentru că în lipsa de educaţiune, cine póte spune ce talente pot se ascundă în sine atare fiinţe crude?!

In viéţa socială, fie-care om îşi are chemarea sa, îşi are cercul seu de activitate, pe care numai aşa îl póte îndepliní, dacă are educaţiunea recerută, în urma căreia, dacă îl implinesce cu scumpětate şi cu omenie, contribue în mod vědit nu numai la fericirea sa proprie, dar conlucră şi la fericirea némului seu, precum şi la fericirea societăţii omenesci în general.

Din cele sus înşirate se vede dar, că educarea pruncilor este o cerinţă pr mordială a legei naturale, şi poporul acela, care îşi negligă crescerea sau educarea cu scop a copiilor, acela dic, singur îşi sapă mormêntul.

Aşa dar, după tóte acestea vedem, că la educarea pruncilor ne forţéză în primul rênd interesul comun al societăţii în care ne învârtim şi din care facem parte. La îngrijirea şi ocrotirea lor, ne îndémnă umanitatea sau iubirea către de-aprópele, — (după cum ne poruncesce şi sf. scriptură). Ce e mai plăcute făpturi îi sunt lui Dumnedeu pruncii.

Iubirea de fii o vedem noi chiar şi la animalele cele mai sělbatice, şi cele mai carnivore. Cu atât mai vêrtos întrebăm: se esiste fiinţă omenéscă pe pământ, care se nu fie pětrunsă de un sentiment de dragoste către prunci, în primul period al vieţii lor?! şi se fie inimă aşa impetrită, care se nu sară în ajutorul astorfel de fiinţe nepuţincióse, când věd că sunt impresurate de pericole?!

Aşa dar dacă iubirea de fii este dela natură sădită chiar şi în internul animalelor celor mai sělbatice, cu atât mai vêrtos trebue se fie sădită în inima fie-cărei fiinţe omenesci.

Sunt nenumărate casurile, în cari, chiar şi inima celui mai mare rěutăcětor s'a muiat pe un moment, aflându-se în apropierea unor astfel de fiinţe inocente.

(Va urma).

Povestiri economice

despre grădinărit, economia câmpului, vierit şi pădurărit, de Ioan Georgescu, (Braşov Tipogr. A. Murěşianu 1894 Preţul 25 cr)

(Incheiere.)

Cum se prăsesce ověsul?

— Câte arături faci dta, bade Tomo, în locul, unde vreai se sameni ověs?

— O arătură primăvara, când îl samen!

— Veţi, bade Tomo, de aceea se face ověsul měrunt, slab şi plin de buruieni la d-vóstră prin Ardél şi nu se face aşa bun, ca în Ţara Oltului.

Ascultă se ţi povestesc, cum prăsesc oltenii atâta ověs: Ei fac şi pentru prăsirea ověsului câte trei, dar douě arături totdeuna. Tómna ogorěsc şi întorc locurile de ověs şi primăvara, când s'a sbicit pământul, prin Martie, ei îl şi séměnă. La dvóstră însě până prin Aprile târdiu tot séměnă ómenii la ověs; de aceea îl apucă căldurile de mic şi apoi aşa rěmâne până la secere.

In ţara Oltului au început a prăsi plugarii mai de frunte, pe lângă ověsul de până acum încă şi ověs de cel negru şi de cel bobonat, sau de Holstain.

— Bine. că sciu, dle învěţător, că nici nu mě las, până nu voiu prăsi şi eu ověs ca'n ţara Oltului, că dóră pământul la noi în Ardél e mai bun ca pe acolo.

— Óre în carea pământ îi mai place la ověs, dle învěţător?

— Ověsul se face în ori-ce fel de pământ, bade Tomo, afară de cel nisipos, în care rěmâne měrunt; numai cât pământul cam sărăcesce în urma lui şi trebue bine gunoit. Prin părţile nóstre saměnă plugarii tot ověs de primăvară; este însě şi ověs de tómnă, care se saměnă, ca şi grâul şi sěcara.

In locul de o gălétă se pune sěmênţă ca şi de grâu. Ověsul e fórte roditor: dintr'o gălétă de sěmênţă se aduuă în anii buni de dece ori atâta.

Grăunţele de ověs se dau ca nutreţ la cai şi la celelalte vite, tot aşa şi paiele de ověs.

Din făină de ověs se face urloială, din care se póte ferbe şi un fel de bere.

acești capelani nu pot ajunge pretutindenea, așa că la unele institute abia pot da instrucție în o di înainte de prând, mĕ rog deci, ca acest post vacant sĕ se îndeplinéscă cât mai curênd. In fine amintesc, că din p. 10 al regulamentului de organisare, așa sĕ vede că s'a trecut cu vederea îngrijirea de greco orientali.

In capitol se dice:

„Während der Mobilisirung wird für Seelsorger-Dienst beim Armee Comando ein Militärkaplan bestimmt, wird in das operierende Hauptquartier eingetheilt.

Bei jeden Armee-Comando wird ein Militär Seelsorger mit der Eintheilung beim Armee general-Comando aufgestellt.

Die selbe besteht aus einem Feldsuperior, einem evangelischen Militär-Seelsorger und einem Feldrabiner".*)

Așa dar gr.-or. sunt lăsați la o parte, de sigur trecêndu-se cu vederea, ceea-ce ar fi negrșit de cores.

In urma acestora rugarea mea este, sĕ se sistemiseze o autoritate bisericéscă superióră și pentru gr.-or., care corĕspunde posiției de drept public a acelora; sĕ se sistemiseze și pe sama gr.-er. posturi de preoți și după putință sĕ se sporéscă posturile de capelani, și postul vacant de capelan sĕ se îndeplinéscă.

Generalul *Franc. Zsoldos:* Onor. comisiune regnicolară! Cestiunea sulevată acum de dl Iosif Gall, membru al comisiunii, dl ministru de resbel după-cum a declarat și în comisiune, o îmbrățoșéză în mod echitabil: și o va face obiect de studiu serios și conform acestui resultat, o va resolva pentru tóte confesiunile de-opotrivă.

*) In timpul mobilisării sĕ designéză la comanda supremă un capelan militar pentru serviciul preoțesc și sĕ împarte în cartierul general de operațiune.

La fie-care comandă sĕ designéză un preot militar, distribuit la comanda generală.

Acesta este un superior castrens (acesta este cat.) un preot militar evangelic și un rabin castresns

Noutăți.

Distincțiuni. Au fost decorați de că ră Maj. Sa regele Carol cu ordinul Coróna României în gradul de oficer dnii: D. David I. Ralet, P. Rășcanu profesori de universitate; în gradul de cavaler, între alții: dl Teofil Frâncu, șef de birou la ministeriul de instrucțiune publică; dl Dr. I. Neagoe, profesor de higienă la liceul Mateiu Basarab; dnii Th. D. Speranță și M. Străjanu, profesor la liceul din Craiova; dl Dr. Aurel Babeș chimist la institutul de bactereologie; dl T. Nicolau, profesor la gimnasiul din Brăila. Cu ordinul Stéua Românei în gradul de cavaler a fost decorat între alții dl M. Droc-Bărcianu, directorul gimnasiului din Giurgiu.

* * *

Alegere de paroch în Brașov. La încheierea foiei primim scirea, că la alegerea de paroch al treilea în Brașov, sĕvêrșită Dumineca, a fost ales dl Ioan Prișcu, cu o maioritate de 47 voturi.

* * *

Marina comercială română. In șantierele dela T. Severin ale regiei monopolurilor se lucréză cu activitate la construirea primului vapor român, care va face curse de pasageri pe Dunăre.

In primăvară vaporul va fi terminat. Direcția monopolurilor va construí apoi încă douĕ vapóre mari de pasageri, — scrie „Curierul Financiar".

* * *

Nenorocirea vaporului „Elba". Mercuri în 30 l. c la 5 și jum. óre diminéța s'a întêmplat o mare nenorocire pe marea nordică. Nu departe de Hoek, între Rotterdam și Aberdeen, s au ciocnit douĕ năi: „Erathie" (englesă) și „Elba" (germană) lovind cea dintâiu pe acésta din urmă cu ciocul chiar lângă mașină, așa încât intrând apa prin spărtura produsă, vaporul „Elba" in scurt timp de 20 minute se cufundà.

Pe vapor călĕtoriau 400 ómeni, 240 călĕtori și 160 personalul vaporului. Călĕtorii despărțĕmintelor mai scumpe au perit toți. Cei din cajutul cl I. până la ultimul, ér dintre cei din cl! II. numai cinci au scăpat. Afară de acestia au scăpat de mórte primul ingineriu, al treilea oficer, șepte matrozi și călăuzul canalului. Peste tot douĕdeci ómeni, între cari numai o singură femee.

Acesti douĕdeci naufragiați șase óre s'au sbătut între mórte și viéță pe marea orcanică cu mititica lor luntriță, până când corabia de pescari Wildflonser i-a tras la mal. O luntriță s'a cufundat; despre sórtea celeilalte nu sĕ scie nimic. Sĕ crede, că și aceea a scăpat.

Personalul scăpat istorisesce, că decursul catastrofei a fost de o iuțélă estraordinară. Indată după ciocnire a pĕtruns apa în valuri în vapor și inmediat s'au stins lampele tóte. prin ce situațiunea a devenit și mai îngrozitóre.

Conform raportului lui Localanzeiger, Elba s'a cufundat în apropierea unuí loc de pescuit, unde pescarii au scos cu mrejele numeróse cadavre. Viforul era atât de puternic, încât la mântuirea luntriței a treia nici cugeta nu se putea. In urma acesteia și-au perdut viața cam 380 călĕtori.

Cei scăpați constată unanim, că căpitanul a fost la înălțimea chemărei sale până la ultimul moment.

Intre naufragiați s'au aflat și români dela noi, anume Angel Precub și I. Cismar.

* * *

O statistică militara. Din ordinul ministrului comun de rĕsboiu s'a publicat anuarul statistic pentru 1893, în care se constată între altele, eă în acel an preste 30,000 de tineri nu s'au înfățișat la asentare. Acest numĕr este a se referi numai la Transilvania, Banat și Ungaria. Causa sunt emigrările, cari în anii din urmă au luat întinderi îngrijitóre.

* * *

Abdicerea principelui Ferdinand. O telegramă din Belgrad aduce scirea, că unul din ministri pleenipotențiari ai marilor puteri din capitala sĕrbéscă, primesce dilnic rapórte dela un diplomat din Sofia, cari spun, că principele Ferdinand tot mai mult ajunge sub influința lui Zancow. Principele se ocupă mereu cu planul, de a se apropia de Rusia și dacă acésta îi va garanta că el va fi reales, atunci el va abdice, supunêndu-sĕ la o nóuă adegere. Scirea acésta are lipsă de confirmare.

* * *

Hymen. Dl Ioan Bogdan, teolog absolut și inv. și dșora Ana Todescu, fiica parochului nostru gr.-or. din Bucium-Cerb Ioan Todescu, anunță cununia lor, care se va celebra Joi în 26 Ianuariu vechiu 1895 la órele 3 după amédi, în biserica română gr. or. din Bucium Cerb.

* * *

Invitari. Tinerimea română din Sas-Sebeș învită la balul ce se va arangia Sâmbătă la 9 Februariu 1895 st. n. în sala cea mare dela hotelul „La leul de aur" din Sas-Sebeș. Prețul întrării. de persónă: 1 fl., de familie á 3 persóne: 2 fl. 50 cr, galerie 50 cr. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat în favorul reuniunei române de cântări din loc,

— Invitare la balul filantropic, ce se va ține Luni, în 11 Februariu st. n. a. c. în sala Otelului „Univers" în folosul fondului pentru ajutorarea studenților miseri în cas de morb. Blaj, 20 Ianuariu 1895. Prețul întrărei: pentru persónă 1 fl., pentru familie de 3 membri 2 fl., preste trei membri 3 fl. Inceputul la 8 óre séra. Contribuirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale diaristică.

* * *

Necrolog. Primim următoriul anunț: Cu inima plină de durere facem cunoscut tuturor consângenilor, amicilor și cunoscuților că *Maria Pataki* născ. *Ordean*, în etate de 60 ani a vieții sale și-a dat nobilul seu suflet în mânile creatorului adi la 6 óre diminéța, după lungi și grele suferințe.

Rĕmășițele pământeș i se vor astruca în 23 Ianuariu 1895 la 1 óră d. m. în cimiteriul bisericei gr.-ort. din loc spre odichnă eternă! Fiei țĕrina ușóră și memoria neuitată! Mihalți la 21 Ianuariu 1895.

Ioan Pataki paroch, ca soț; Alesandru, Carolina, Ana, Andreiu și Ioan ca fii; Maria, Sabina ca nurori; Ioan, Pavel și Vasile ca ginері; Victor, Ana, Eugen și Cornel ca nepoți.

Cestiuni scolare.

Tonul în vorbire și cetire în scóla poporală

Poetul nostru Sion a cântat în versuri plăcute dulcéța limbei române. Cunoscuta lui poesie: „Mult e dulce și frumósă limba ce o vorbim" alăturea cu „Deștéptă-te Române" vor vecuí cât vor trăi pre pământ români. La audul lor inima tenerĕ și bĕtrênă va tresări de bucurie in tóte timpurile. Plăcută e limba nóstră totdéuna, mai plăcută însĕ devine când e corect vorbită, ér în scriere când e corect scrisă ori cetită. Corectitatea acésta însĕ atârnă dela intonarea recerută în vorbire și cetire

Tonul în carele vorbesce ori cetesce omul, nu este numai ceva estern și fără însĕmnătate, ci își are valórea sa internă nedisputaverĕ, Un orator bun ține în incordare pre ascultători și-'i convinge nu numai prin cuprinsul verbal al tractatului, al vorbirei sale, ci mai mult și cu deosebire prin modul plăcut de predare. Un gest, o espresiune a unui bun orator, răpesce cu sine întreg auditoriul. Deși dintre elevii scolei poporale puțini vor ajunge sĕ sĕ facă oratori în parlamente, totuși este necesar, ca și în casul când ar rĕmâné toți plugari se-și cultive limba maternă și se-o esprime într'un mod plăcut și atrăgătoriu. Herder ca inspector de scóle în Weimar pre la anul 1796 se esprimă astfel: „Precum vorbirea și limba deosebesce pre om de animal; întocmai esistă o artă a limbei și a vorbirei, carea face o mare deosebire chiar între ómeni, precum vorbirea face o diferință între om și animal în general. Când venim pre lume abia putem striga și plânge, numai un fel de sunete ca și animalele putem produce și mai mult nu. Sunt ómeni și popóre, cari întrégă viéța remân în atare stare. Limba lor dacă o putem numí limbă, se deósebesce puțin de sunetele ce dau animalele Tinerii cari vorbesc un dialect neplăcut, stricat fie din sate ori orașe, în scólă trebue sĕ se desveațe de modul lor de vorbire usitat pre strade, și trebue sĕ-și insușéscă limba lor maternă corectă.

In cele următóre vom arĕta cari sunt recerințele unei bune întonări în vorbire și cetire.

Prima recerință este că: Espresiunea se fie curată și destul de chiară. Dacă prin organele vorbirei se reproduc fidel vocalele și consonantele din un cuvênt ori din o proposițiune séu din o vorbire mai lungă și pre lângă aceea dacă sĕ pronuncia destul de tare ca se le putem auli și deosebi bine: atunci espresiunea e curată și destul de clară, respicată.

Formațiunea și espresiunea corectă a vocalelor contribuie la sonoritatea limbei, éră formațiunea și espresiunea consónelor contribuie la claritatea limbei, și a vorbirei. E sciut că elevii intrând în scólă aduc cu sine o multime de defecte în esprimarea cuvintelor, drept urmare sau a dialectului folosit în ținutul, unde locuiesc, sau a unei dedări rele, din lene, sau din lipsa de deprindere a organelor vorbirei și numai a rare ori din defectul acestora.

A dóua recerință a unei vorbiri și cetiri frumóse și espresive este intonarea limbei. Dacă corectitatea și claritatea espresiunei este forma esternă, intonarea este sufletul, partea spirituală a limbei.

Precum în musică, astfel și în limbă trebuie sĕ luăm în considerare elementul dinamic, ritmic, și melodic, și de aci întonarea o putem deosebi în: dinamică, ritmică și melodică.

Sub intonare dinamică înțelegem tăria tonului ce sĕ arată în esprimarea unei silabe, unui cuvênt, sau a unei proposițiuni. In inteles mai strêns intonarea dinamică e sinonimă cu accentul, sau tonul, ce întrebuințăm în vorbire. A da indrumări ce ton mai ridicat ori mai jos sĕ întrebuințăm în pronunciarea unui cuvênt, sau a unei diceri, e preste mĕsură grea, ba imposibil, deórece întonarea atârnă dela posiția cuvintelor în proposițiune și dela necsul ce esistă între cuvintele propuseațiunei. De aci urmédă că adese-ori intonarea unui cuvênt, îi dă acestui și un alt înțeles. In vorbire precum și în cetire cuvinte singuratice trebuie sĕ-le pronunciăm mai tare sau mai domol conform cuprinsului lor și a necsului logic din propuseațiune.

In acésta privință este de condamnat erórea capitală, ce se observă în fórte multe scóle de ale nóstre că: cuvêntul din urmă al propuseațiunii nu numai că sĕ întonéză cu un ton variat de cele lalte cuvinte, dar sĕ și apasă, ca și când i-ai da cu lemnul în cap. Astfel la finea fiecărei propuseațiuni cuvêntul din urmă și genéză urechia, cum e întonat. O astfel de pronunciă o audim adese și prin bisericele nóstre, când cantorii cetesc, „căzania"

Tăria tonului în o propuseațiune se schimbă și se pote compara cu ceea ce numim în musică: crescendo și decrescendo. Tot astefel la cetirea alineatelor ori a pieselor întregi, intonarea dinamică atârnă dela cuprinsul aceleia. Dătătoriu de ton este și caracterul piesei. Cu totul altul este tonul, când cetim o baladă, sau când cetim o poesie lirică. Cu totul altul e tonul când cetim o fabulă și când cetim o descriere, Cel-ce cetesce ori orí vorbesce trebuie sĕ se scie predomni vocea și modul, încât acesta unde e necesitate sĕ se pótă ridica până la „fórte tare" dar la nici un cas sĕ nu trécă o anumită linie, preste care trecênd intonarea produce discordanța în urechia ascultătoriului. Tot pre atât de mult trebuie sĕ ne ferim de cetitul ori vorbirea prea încet.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulțămită publică.

Comitetul bisericesc gr.-or rom. din Cunța aranjând o petrecere amicală în 8 Ianuare st. v. a. c. spre scopul edificândei biserici aduce mulțămită publică celor ce au luat parte cu contribuirile lor precum: P. T. Domni Nicolae Bozdos și soția dlui, cari ne-a pregătit încăperile și lumină gratuit în locuința dlor și 1 fl. Protopopul Ioan Droc 1 fl. Aron Preja pretor 1 fl. 50 cr., Ioan Petrascu paroch 2 fl, Simion Zdrengea din Sebișel 1 fl. 50 cr., Stefan Bratu din Tilisca 1 fl. Achim Fluerașiu comerciante în Drașov 1 fl., Balo Kalman cancelist 1 fl., Avram Zaharie învĕțătoriu 1 fl., Ioan Dragomir comerciante în Mercurea 50 cr., Dumitru Bozan 50 cr, Ioan Ordean jun. 50 cr., Stefan Babeșiu 50 cr., Niculae Albu jun. 50 cr., Iosif Babeșiu 50 cr., Grigorie Gelea 50 cr., Simion Boboloțiu 50 cr., Stefan Pastin 50 cr, Nicodin Cândea 50 cr., Partenie Mărginean 50 cr., Ioan Neag 50 cr., Dumitru Radu 50 cr., Ioan Borza cr., Ion Mercurean 50 cr., Stefan Ordean 50 cr., Nicolae Senchea 50 cr., Onisăiu Turean 50 cr., Gligor Mercurean 50 cr., Iacob Popa 50 cr., Peke Anton faur Drașov 50 cr., Ion Oprean preot em. 50 cr., Voina Gusan învĕțător în Drașov 50 cr., Achim Muntean 50 cr., Kunert notariu 50 cr., Ion Marginean primariu 50 cr., Iovu Turean 50 cr., Dumitru Gros 50 cr., Iosif Bâsca 50 cr., Simion Radu din Petrifalău 50 cr., Mirion Bâscă 50 cr., Constantin Suciu 50 cr., George Muntean l. Ion 50 cr., Ale sandru Mercurean 40 cr., Danilă Ordean 40 cr., Ioană Cutean 40 cr., Ion Babeșiu 40 cr., Vasile Mercurean 25 cr., Marie Ceșia Boz 25 cr., Marie Opincariu 15 cr., Miron Bâscă jun. 10 cr., Todor Bozan 10 cr., Pantilimon Albu 10 cr., Ion Florea 10 cr. Venitul brut 30 fl. 15 cr. Spesele 5 fl. Venitul curat 25 fl. 15 cr.

Pentru care le poftesce viață îndelungată ca sĕ mai pótă contribuí.

Cunța, în 20 Ianuare 1895.

La însărcinarea comit. parochial gr.-or. rom.

Ion Petrascu,
paroch gr.-or.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 21/895 prot. [17] 1—3

CONCURS.

Cu preagraţiósa resoluţiune consistorială din 9 Decembre a. tr. Nr. 8107 B. încuviinţându-se instituirea unui post de capelan în parochia de clasa II Poiana-Sărată pelângă neputinciosul paroch-protopresbiter onorariu Ioan Băloiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman"

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele statorite de comitetul parochial în ţedinţa sa din 3 Ianuariu a. c. cari venite, computate după calculul mediu al celor cini ani din urmă, ating la olaltă suma de 817 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot câştiga la oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Reflectanţii au a-şi substerne cererile concursuale instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Breţcu, 10 Ianuariu 1895

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Convocare.

P. T. membrii ai cassei de păstrare (reuniune) în Sălişte să convócă la ţedinţa

adunării generale ordinare

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe **Joi, în 2/14 Februariu a. c.** la 2 óre p. m. în sala cea mare a scólei române greco-orientale din Sălişte pe lângă următoriul

Program:

1. Raportul general al direcţiunii şi propunerile acesteia.
2. Staverirea bilanţului cu 31 Decembre 1894 şi distribuirea profitului curat.
3. Raportul consiliului de inspecţiune şi eventuale propuneri.
4. Alegerea membrilor în consiliul de inspecţiune, conform §-ului 20 din statute.

Din şedinţa direcţiunii cassei de păstrare (reuniune) în Sălişte, ţinută în 19/31 Ianuariu 1895.

Direcţiunea.

Bilanţul

cassei de pastrare (reuniune) în Sălişte pe al XI-a an de gestiune 1894.

Contul bilanţului.

Active:		fl. cr.
Cassa în numărar	5768.03	
Imprum. cu cavenţi	150 963.20	
Imprum. hipotecari	91.660.—	
Efecte	3.050.—	
Diversi debitori	261.—	251.702.56
		251.702.56

Pasive:		fl. cr.
Depunerile membrilor (capital social)	10.300.—	
Depuneri spre fructificare	207.114.82	
Fondul de reservă	16.012.14	
Fondul de binefaceri	5.413.75	
Inter. anticipate pro 1895	3.357.48	
Diversi creditori	3.073.61	245.271.80
Profit curat transpus din 1893	90.33	
Profit curat pro 1894	6.340.44	6.430.76
		251.702.56

Contul profitului şi perderilor.

Eşite:		fl. cr.
Interese:		
la depuneri spre fructificare	8.037.45	
de escompt	229.84	8.267.29
Spese:		
Salare, marce de presenţă, remuneraţie	1.348.17	
imprimate, inserţiuni, recuisite de scris, diverse	615.31	
porto	28.21	1.991.69
Contribuţiune:		
dare directă	617.03	
10% după interese la depuneri	616 88	
ecuivalent şi darea drumului	63.15	
compet. de timbru şi aruncuri cottense	87.61	1.384.67
Profit curat		6.430.76
		18.074.41

Venite:		fl. cr.
Profit transportat din anul trecut		90.33
Interese:		
dela împrumuturi cu cavenţi	11.736.73	
dela împrum. hipotec.	4.942.75	
dela efecte	152.50	
dela depuneri proprii	21.64	16.853.62
Provisiuni		1.122.46
Tacse de transcriere		8.—
		18.074.41

Sălişte, în 31 Decembre 1894.

Dr. Nicolae Maier, m. p. preşedinte. **Dimitrie Roman**, m. p vice-preşedinte. **Nicolae Neamţu**, m. p. secretar.

Nicolae Mossora, m. p. cassar. **Constantin Herţia**, m. p. comptabil.

Dr. **N. Calefariu**, m. p. membru al direc. **I. Comşia**, sen. m. p. membru al direc. **B. Comşia**, m. p. membru al direc. **N. Peligrad**, m. p. membru al direc.

Subsemnatul consiliu de inspecţiune am esaminat bilanţul present, precum şi contul profitului şi al perderilor şi l'am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi aucsiliare. [19] 1—1

Ioan Banciu m. p. **Ioan Comşa** jun. m. p. **Aron Gogonea** m. p.
Ilie Hociotă m. p. **Dumitru Lăpădat** m. p.

Nr. 518/894 [18] 1—3

EDICT.

Maria n. Alexe Lazar, gr. or. din Aciliu care a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Ioan Muleş tot din Aciliu de 10 ani, fără a se sci unde se află şi dacă mai trăesce, conform resoluţiunei consistoriale din 15 Novembre 1894 Nr. 7363 B. se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte, 18 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopop.

Nr. 1044/895.

PUBLICAŢIUNE.

Din partea magistratului orăşenesc al Sibiiului ca oficiu industrial de prima instanţă se aduce prin acésta la cunoscinţă publică, că **statutele noue** ale casei de bolnavi a cercului Sibiiu, votate în adunarea generală din 8 Iuliu 1894, au sosit aprobate din partea înaltului ministru de comerciu sub Nr. 1932/95 şi **cu 1 Faur n. întră în vigóre.**

Din acest incident oficiul industrial se vede îndemnat în interesul celor ce-i privesce a marca punctele principale ale nouelor statute:

A. Insinuare şi abḑicere.

Fie-care stăpân (măiestru, şef) **e obligat** ca pe persónele ocupate la dînsul şi îndatorate la asigurare **să le insinue in ducurs de 8 ḑile** dela ḑiua întrărei în lucru pentru a fi primite ca membrii la cassa de bolnavi din cercul Sibiiului **şi în decurs de 8 ḑile** după ieşirea din lucru **să le abḑică.**

Aceste insinuări şi abḑiceri se fac pentru cei ce locuesc pe teritoriul Sibiiului în localul oficial al cassei de bolnavi cercuală sibiană, Armbrustergasse Nr. 1, pentru cei esterni şi obligaţi la respectivul representant al cassei **folosind tipăriturile, ce se prescriu de aici.**

Retăcerea însinuărei sau abḑicerei **se pedepsesce.**

B. Contribuţiuni.

Contribuţiunile se socotesc cu **3%** i. e. 3 cr. dela florin a mediei onorariului şi s'a stabilit următórele onorarii:

I. pentru bărbaţi:

a) la un onorariu până inclusiv 69 cr.	— fl.	50 cr.
b) „ „ „ dela 70 cr. până inclusiv 99 cr.	— „	70 „
c) „ „ „ „ 1 fl. până inclusiv 1 fl. 49 cr.	1 „	— „
d) „ „ „ „ 1 fl. 50 cr. până inclusiv 1 fl. 99 cr.	1 „	50 „
e) „ „ „ „ 2 fl. şi mai mult	2 „	— „

II. pentru femei:

a) la un onorariu până inclusiv 49 cr. cu	— fl.	40 cr.
b) „ „ „ dela 50 cr. până inclusiv 69 cr. cu	— „	50 „
c) „ „ „ „ 70 cr. „ „ 99 „ „	— „	70 „
d) „ „ „ „ 1 fl. şi mai mult	1 „	— „

III. Pentru învĕţăcei, practicanţi şi lucrătorii sub 18 ani li se compută onorariul la ḑi în genere cu **40 cr.**

IV. Valórea afară de onorariu ori în locul aceleia căpĕtarea mâncărei se ficséză pentru persónă pe sĕptĕmână cu **1 fl. 50 cr.**

Contribuţiile trebuesc plătite punctual de stăpâni, sĕptĕmânal ori la 4 sĕptĕmâni decursiv şi adecă stăpânul are să dea $^1/_3$ dela dênsul, ér $^2/_3$ dela membru respectiv, subtrăgênd din onorariu.

Pentru învĕţăcei şi practicanţi au să plătéscă stăpânii din propria lor pungă, dacă cumva contractul de învĕţătură nu cuprinde alte disposiţiuni în acésta privinţă.

Stăpânii (măiestrii, şefii) se fac atenţi că **onorarea necorectă** (neadevĕrată) **atrage după sine pedépsa până la 20 fl. v. a.**

Restanţele de contribuire se vor încassa prin csecutorul de dare.

C. Drepturile membrilor.

Membrii asiguraţi primesc în cas de bólă:

a) ajutor medical gratuit, care ajutor însă nu póte trece preste un timp de 20 sĕptĕmâni; de asemenea în casuri de nascere îngrijirile şi ajutórele necesare, tracrtaea din partea medicului;

b) medicinile şi mijlócele necesare de ajutorat (ochelari, cârje, legături) pe 20 sĕptĕmâni gratuit;

c) bani, dacă bóla prin constatarea unui medic oficios e împreunată cu **necapabilitatea de câştig** şi duréză mai mult de 3 ḑile, socotit dela ḑiua îmbolnăvirei, pe timpul necapabilităţii de muncă **întru cât numai nu capĕtă onorariu sau léfă pe timpul necapabilităţii**, cel puţin jumĕtate din media ce 'şi-o luat la calcularea contribuţiei de asemenea pe 20 sĕptĕmâni.

d) lăuzele, ajutor încă din prima ḑi a nascerei, — dar cel mult pe 4 sĕptĕmâni;

e) membrii familiari ai asiguratului, cari ţin casă comună cu el (soţie legitimă, copii legitimi,) **capĕtă îngrijire medicală gratuită** în casă, ori dacă morbul le permite să iasă pe afară, membrii sibieni în odaia de ordinaţiune a localului de oficiu, unde **e present medicul preste sĕptĕmână dela 10—12 óre, ér Dumineca şi sĕrbătórea dela 10—11 óre**, — 20 de sĕptĕmâni;

f) în casuri de mórte un ajutoriu pentru înmormêntare şi anume de douĕḑeci de ori media socotită ca basă a contribuţiei membrului.

D. Primirea în spital.

La ordinul direcţiunei sau a medicului de casă în loc de îngrijirea acasă se póte face îngrijirea în spital classa din urmă, — dar şi aci pot rĕmâné numai 20 de sĕptĕmâni.

De aceea în viitoriu nu se vor mai plătí spesele dela cassă pentru îngrijirea în spital pentru acei membrii, cari fără scirea direcţiunei sau a medicului de casă sunt primiţi în spital, — de ací fac escepţiune însă casurile de nenorociri sau îmbolnăviri vehemente momentane, din causa cărora nu şi-a putut face cererea pentru primirea în spital.

E. Purtarea în casuri de morb.

Fie-care cas de morb se anunţă în localul de oficiu la representantul acestuia producênd libelul de membru, acolo se va face un raport medical, care se va presenta medicului de cassă.

După însănĕtoşare raportul medical se lasă în oficiu.

A consulta un alt medic pe spesele cassei de bolnavi se póte face numai cu consensul direcţiunei, ori când împrejurări intetitóre motivéză acésta, visita unui astfeliu de medic se onoréză tot numai în mărimea contribuţiei.

Medicamente şi bani se dau numai la asemnarea medicului de casă.

Sibiiu, 29 Ianuariu 1895.

[13] 2—2 **Magistratul.**

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.